

ВІД АВТОРА

«Немає в людини нічого милішого над свою Батьківщину, над свою рідну землю. Де хто народився, де провів свої безтурботні дитячі роки, до тієї землі прив'язується усією душею своєю на ціле життя, а хто буває відірветься від своєї рідної землі, той мріє завжди про неї, про святість найбільшу».

Іван Огієнко

Народ, який не знає свого минулого, — це народ без майбутнього. Не має значення, мова йде про історію країни, міста, селища чи села. Адже літопис кожного окремого населеного пункту лягає цеглиною в загальноісторичну домівку держави, слугує стрижнем духовного розвитку всієї нації. Деякі поселення пройшли довгочасний тернистий шлях становлення та розвитку, який своїм корінням сягає прадавньої трипільської культури. Інші мають нетривалу історію існування, яка вимірюється зміною кількох поколінь. Одні змогли витримати навали завойовницьких війн та історичних лихоліть, розбудувались і перетворились на великі сучасні міста. Інші з плином часу занепадали, а деяких вже навіть не знайти на сучасній географічній мапі України.

Так і наш славний і героїчний Брусилів, нащадок літописного Здвиженська, протягом минулого століття перетворювався з розвинутого древнього культурного та торгового центру на шляху «від Кракова до Кйова» на запустіле безперспективне село, розміщене всього за 80 км від столиці УРСР. Подібна доля спіткала й усі інші села Брусилівщини.

Книжка «Рідний край над Здвижень рікою. Дві Великі Перемоги» присвячена історії населених пунктів Брусилівського району від 1941 до 1991 року та є заключною частиною краєзнавчої трилогії «Рідний край над Здвижень-рікою». Назва книжки символізує дві великі перемоги українського народу над найбільшим злом ХХ століття — нацизмом і комунізмом. Мешканці Брусилівщини поряд з іншими українцями брали безпосередню участь у цих перемогах, чим навіки прославили свій рідний край.

Книжка «...Дві Великі Перемоги» складається з трьох частин. Перша охоплює період німецько-радянської війни. У ній представлені як документальні факти, так і свідчення очевидців про бойові дії на території Брусилівщини, про життя людей під час окупації сіл фашистськими загарбниками, про долю оstarбайтерів, а також про героїзм наших земляків на фронтах Другої світової війни. Друга частина присвячена найбільш значущим подіям із життя сіл і мешканців Здвижень-краю в часи післявоєнної відбудови. У третій ідеться про історію сіл Брусилівського району в останній період існування радянської економічної та політичної системи, який отримав назву Застій. Власне, книжка, як і вся трилогія, закінчується 1991 роком — роком здобуття Україною незалежності.

В основу написання цієї краєзнавчої книжки лягли: документи з фондів Центрального державного історичного архіву України в м. Києві (далі: ЦДІАК України), Державного архіву Житомирської області (далі: ДАЖО), Центрального архіву Міністерства оборони Російської Федерації (далі: ЦАМО), головного управління статистики в Житомирській області (далі: Житомирське обласне статистичне управління); публікації районних газет «Колгоспна правда», «Ленінським шляхом», «Відродження»; спогади, свідчення та фотоматеріали старожилів Брусилівщини.

Книжка вийшла в світ завдяки фінансовому сприянню благодійників — **справжніх патріотів рідного краю:**

Володимира Васильовича Габенця, Анатолія Анатолійовича Дорогіна, Валерія Васильовича Слободенюка, Василя Васильовича Черкасенка, Михайла Дмитровича Ко-

зара, Андрія Андрійовича Тюрменка, Василя Миколайовича Балибердіна, Михайла Олександровича Венглінського, Світлани Іванівни Очеретянко.

Висловлюю велику подяку за добірки періодичних видань, документів, фотографій та інших матеріалів:

співробітникам Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, зокрема завідувачці сектору каталогізації Олені Сергіївни Залізнюк;

співробітникам Брусилівського історичного музею імені Івана Івановича Огієнка, зокрема Світлані Іванівни Карась і Мирославі Йосипівни Петричко;

співробітникам головного управління статистики в Житомирській області, зокрема Тетяні Віталіївни Курманській і Наталії Вікторівни Добровольській;

співробітникам Брусилівської районної бібліотеки, зокрема Оксані Миколаївни Макаренко та Ганні Михайлівни Онопрієнко.

Низько вклоняюся старожилам Брусилівщини за збережену історичну пам'ять в їхніх цікавих спогадах і унікальних фотографіях:

Миколі Івановичу Святненку, Григорію Івановичу Святненку, Михайлові Олександровичу Венглінському, Михайлові Кириловичу Нечипоренку, Станіславові Сергійовичу Губерначуку, Олексію Прокоповичу Зайцю, Наталії Ісаківни Бернацькій, Володимирові Андрійовичу Петренку, Марії Миколаївни Бондар, Вікторії Архипівни Гасюк, Юрію Архиповичу Пасічнику, Любові Іванівни Тарасун, Марії Артемівни Король, Вірі Дмитрівни Коваленко, Борисові Михайловичу Войцехівському, Олександрі Мартинівни Шищенко, Василеві Васильовичу Басалкевичу, Любові Павлівни Басалкевич, Борисові Васильовичу Пугачу, Марії Іванівни Федоренко, Миколі Васильовичу Задніпрянець, Любові Лукашівни Задніпрянець.

Світла пам'ять людям, які надавали інформаційну й організаційну допомогу, але поки писалася книжка, відійшли в інший світ:

Василеві Савичу Ткаченку, Іванові Кузьмичу Тюрменку, Флорові Івановичу Сидорчуку, Володимирові Івановичу Гальку, Миколі Антоновичу Сосновому, Лаврінові Миколайовичу Кохніченку.

Окрема подяка людям, які допомагали мені збирати матеріали і готувати книжку до друку:

Андрієві Андрійовичу Тюрменку, Світлані Іванівни Очеретянко, Василеві Федоровичу Сташуку, Тетяні Йосипівни Бортнічук, Леонідові Матвійовичу Святненку, Аркадію Анатолійовичу Поліщуку, Олександрові Юрійовичу Нікітчину, Олені Василівни Чичужко (Тарасун), Олегу Володимировичу Пашинському, Ользі В'ячеславівни Святненко, Ганні Яківни Святненко, Тарасу Григоровичу Святненку, Ларисі Андріївни Святненко, Миколі Григоровичу Святненку, Ростиславу Миколайовичу Святненку, Івану Миколайовичу Святненку, Валентині Григорівни Лазоренко, Надії Сергіївни Святненко, Юлії Олександрівни Шуляченко, Марії Яківни Бойко, Сергію Васильовичу Паламаренку, Сергію Дмитровичу Мазуренку, Михайлові Дмитровичу Козару, Олександрові Анатолійовичу Нечипоренку, Наталії Іванівни Луценко, Наталії Василівни Гарізан, Юрію Анатолійовичу Ободзінському, Юрію Миколайовичу Герасименку, Олександрові Федоровичу Кучину, Антоніні Анатоліївни Огородник, Надії Василівни Герасимчук, Юрію Олександровичу Бондаренку, Марині Володимирівни Орленко, Тамарі Василівни Лаврінчук, Світлані Василівни Кіщенко, Зої Петрівни Будько, Вікторові Миколайовичу Тимошенку, Вікторові Миколайовичу Олексієнко, Петрові Івановичу Пінчуку, В'ячеславові Олександровичу Олійнику, Людмилі Петрівни Косолап, Олександрові Вікторовичу Ковриженку, Ірині Георгіївни Погореловій, Людмилі Володимирівни Решетник, Ользі Вікторівни Проць.